

Marraskuussa 2009 järjestetyillä Työelämän tutkimuspäivillä pidettiin jälleen runsaasti työryhmiä. Ohessa poimintoja tutkimuspäivien esitelmistä.

Taide, kertomuksellisuus ja työelämän laatu

Ensimmäisessä esityksessä ”Työinto, organisaatiomuutokset ja sukupolvet teatterityössä” Ilkka Pirttilä tarkasteli uutta tutkimustaan, joka käsittelee suomalaisen ammattiteatterin muutosta. Tutkimus hakee vastausta kysymykseen, miten teatterityöntekijöiden työinto rakentuu sosiaalisesti ottaen huomioon työntekijöiden sukupolvet ja miten työinto on kestänyt ja kestänee teatterityön organisatoriset muutokset.

Seuraavassa esityksessä ”Minuus kohtaa työelämän: narratiivinen kymmenen vuoden seurannatutkimus työssä jaksamisesta ja uupumisesta” Pirkko Järvenpää kertoi väitöskirjahankkeestaan. Tutkimus tarkastelee sisäisen tarinan ja draaman kohtaamista sekä työssä jaksamisen ja uupumisen prosessia identiteetin kautta. Esityksessä käytiin läpi tutkimukseni alustavia tuloksia, joiden mukaan uupumisen välttäneet työntekijät pystyivät rakentamaan sisäisen tarinan, joka toimi irrallaan elävän elämän draamoista.

Kolmannessa esityksessä ”Terveystieteiden työntekijöiden kerronta ja positiot” Tiina Tiilikka etsi vastauksia kysymykseen, miten terveydenhuollon työntekijät kertovat terveysaseman ulkoistamiseen liittyvistä kokemuksistaan ja millaisissa asiantuntijajäsenistöissä he esiintyvät. Esitelmä pohjautuu projektiin, jossa on haastateltu ulkoistettujen terveysasemien lääkäreitä ja hoitajia.

Tutkimuksessa havaittiin, että ulkoistettujen terveysasemien työntekijöiden kerronnassa vallitsee materiaallinen prosessityyppi; työntekijät ovat toimijoita, jotka ajattelevat, tietävät ja havainnoivat rationaalisesti. Lääkäri tai hoitaja ei ole ensisijaisesti affektiivinen kokija. Asiantuntijoiden kieli on kollegiaalista ja yhteistä, mikä voi selittää materiaallisen prosessin vallitsevuutta. Vaikka nyky-yhteiskunnassa työmarkkinat ovat epävakaita, terveydenhuollon asiantuntijat eivät juuri puhuneet työn epävarmuudesta. Haastateltujen lääkäreiden ja hoitajien tapa kertoa kokemuksistaan oli varovainen. Tähän voi olla monia syitä: hyvän työmarkkinatilanteen lisäksi terveydenhuollon ammattilaisten asemaa luonnehtii vahva kollegiaalisuus.

Sandra Wallenius esitteli tutkimustaan ”Lappilaisen työelämän muutos ja luovien alojen mahdollisuudet”. Esitys perustuu Lapin yliopiston TaikaLappi-hankkeeseen, jossa tutkittiin Lapin sosiaalista ja yhteisöllistä hyvinvointia ja sen kytkeytymistä taiteen, kulttuurin ja taidealähtöisten menetelmien teemoihin sekä työyhteisöjen kehitykseen. Hankkeessa haastateltiin n. kolmeakymmentä kulttuurin ja taiteen tekijää, kokijaa, tuottajaa, ammattilaista ja harrastajaa Lapin alueella.

Haastatteluista paljastui taide- ja kulttuurialan toimijoiden kentän ja työmahdollisuuksien moninaisuus. Haastatteluissa voi nähdä niin luovien alojen voimavaroja ja potentiaalia kuin myös mahdollisia haasteita ja kipupisteitä. Näin saatiin selville, että kauhuskenaarioista voi erottaa karkeasti kaksi tyyppiä. Ensimmäinen liittyy erityisesti turismiteollisuuden ylilyönteihin. Tällaisessa tulevaisuudessa paikallisille (myös luovien alojen ammattilaisille) on tarjolla vain sesonkityötä

turistien palvelussa ja vieraiden viihdyttämisessä. Toisessa kauhukuvassa kaivos- ja metsäteollisuus valtaavat Lapin ja Lappi valjastetaan vesivoiman ja ydinvoiman tuottoon. Jälkimmäisessä kauhuskenaariossa kulttuuri- ja taidealan toimijat ovat kadonneet kokonaan.

Myös ideaalituloissa matkailu- ja palvelusektorit korostuivat Lapin elinkeinoelämän tulevaisuuden aloina. Lapin matkailun toivottiin kehittyvän kulttuuri- tai luontomatkailun suuntaan. Luovien alojen edustajilla nähtiin olevan erityistä merkitystä matkailusisältöjen tuottamisessa.

Viimeisessä esityksessä ”Taiteen, kulttuurin ja taidelähtöisten menetelmien hyvinvointivaikutukset työyhteisöjen arjessa” Päivi Rantala käsitteli taiteen, kulttuurin ja taidelähtöisten menetelmien merkitystä työyhteisöjen hyvinvoinnille Lapissa.

Alustuksessa tarkasteltiin työhyvinvoinnin teemaa esimerkkien avulla. Kolmisenkymmentä lappilaista taiteen ja kulttuurin tekijää kertoi haastatteluissa näkemyksiään siitä, mitä taidelähtöiset menetelmät voisivat olla ja miten niitä voisi soveltaa ja työelämässä. Haastattelujen valossa taiteella ja kulttuurilla on paljon annettavaa työyhteisöille. Kiinnostavaa oli etenkin erilaisten kulttuurien ja käytäntöjen kohtaamisten sekä vaihtoehtoisten tapojen löytämisen mahdollisuus.

Yhteenvetona Rantala korosti, että taidelähtöisten menetelmien juurruttaminen työelämään on asia, jota tuskin kukaan vastustaa. Eri asia on, miten periaatteet, käytännöt ja rakenteet ovat suhteessa toisiinsa; vaikka asenteiden tasolla oltaisiin myönteisellä kannalla, saattavat työyhteisöjen käytännöt tai rahoitukseen liittyvät ongelmat aiheuttaa sen, että hyvät aiheet eivät toteudu.

Ilkka Pirttilä & Tuomo Peltonen

Sukupuoli työelämässä

Työryhmässä esiteltiin kahden päivän aikana kuutta tutkimusta, joiden aihepiirit liittyvät sukupuoliin. Työryhmän työskentelyn aloitti Elina Kivirannan esitys hänen valmisteilla olevasta tutkimuksestaan, joka keskittyy ulkoistettuun siivoustyöhön ja etenkin siivoojiin kohdistettuun kontrolliin. Tutkimuksen tavoitteena on haastatteluiden ja havainnoinnin menetelmin tehdä näkyväksi erilaisia matalapalkka-alan epätasa-arvoa luovia käytäntöjä.

Tämän jälkeen Hanna Autere, jonka tutkimus käsittelee työuupumukselle annettavia merkitäviä, esitteli tulkintojaan sukupuolen ilmenemisestä haastatteluaineistossaan erityisesti kun puhutaan perhe-elämästä tai työpaikan nais- tai miesenemmistöisyydestä. Autere pohti aineistonsa analyysin tapaa, mihin ryhmässä esitettiin vinkkejä haastattelukatkelmiin tutustumalla.

Myös Minna Nikunen esitteli haastattelu-esimerkkejä, joiden avulla hän havainnollisti haastatteliensa määräraikaisten tutkijoiden ja opettajien käsityksiä työn ja perheen yhteensovittamisesta prekaarissa yliopistotyössä. Hänen kuvasi esityksessään, miten on tähän asti analysoinut aineistoaan. Ensimmäisen päivän lopuksi Katja Uosukainen ja Sannu Syrjä kertoivat tasa-arvolain toimivuutta arvioivasta tutkimuksestaan, jossa keskityttiin tasa-arvosuunnitelmien laatimisprosessien, niiden määrän ja laadun sekä seurausten arvioimiseen. He kertoivat laajasti myös omista käsityksistään koskien työpaikkojen tasa-arvosuunnittelun tilaa ja osoittivat työpaikkojen tasa-arvosuunnitteluprosessia helpottavia kehittämiskohteita.

Niina Viitasalo aloitti työryhmätyöskentelyn toisen päivän. Hänen aiheenaan oli ikääntyvien työntekijöiden ikäyrjintään liittyvät kokemukset työelämässä ja erityisesti ikäyrjinnän esiintymisen sukupuolittaiset erot. Ikääntyvillä naisilla ikäyrjintäkokemukset ovat keskimäärin yleisempiä kuin miehillä. Ryhmässä pohdittiin esiteltyä tutkimussuunnitelmaa ja ideointiin esimerkiksi tutkimuksen ikäyrjinnästä selviytymiseen liittyvän laadullisen osuuden toteutusta.

Työryhmän päätti Marja Kallioniemi, joka on tutkinut naisten työturvallisuutta ja työhyvinvointia maataloilla ja todennut, että tilakohtaiset erot työoloissa ovat suuria. Eläintenhoitotyö on maataloudessa vaarallisempaa naisille kuin miehille, ja miesten keskittyessä koneiden hoitoon naiset tekevät paljon eläintenhoitotyötä. Tutkimukseen sisältyneiden maatalakäyntien perusteella huomaa, että tiloilla on valtavasti niin fyysiseen kuin henkiseenkin hyvinvointiin liittyviä haasteita, joita sukupuolitunteet käytännöt vielä vahvistavat.

Työryhmästä muodostui siis varsin aineistopainotteinen. Huomiota saivat työelämään ja sukupuolen merkityksiin, vaikutuksiin ja ilmiäisiin liittyvän aineiston hankkimisen suunnittelu, analyysin toteuttaminen ja tietysti tuloksista kertominen. Keskustelua työryhmässä virisi paljon: myös tekeillä oleviin tutkimuksiin esitettiin kommentteja, samoin kuin vinkkejä tutkimusprosessin seuraaviin vaiheisiin.

Hanna-Mari Ikonen & Tuija Koivunen

Työpaikan ongelmalliset vuorovaikutussuhteet

Työpaikan ongelmalliset vuorovaikutussuhteet -työryhmä kutsui keskusteluun eri tieteenalojen tutkijoita, jotka ovat työssään perehtyneet työpaikan vuorovaikutussuhteiden haasteisiin ja ongelmatilanteisiin erilaisista näkökulmista ja erilaisten ilmiöiden kautta. Työryhmässä kuultiin seitsemän asiantuntijapuheenvuoroa hoitotieteiden, sosiologian sekä viestintätieteiden alalta. Puheenvuorot olivat sekä teoreettisia keskustelunavauksia että empiirisiä tutkimustuloksia valottavia.

Kaikissa työryhmän puheenvuoroissa korostui, kuinka vuorovaikutus on keskeisessä asemassa työyhteisöjen arjessa ja päivittäisissä työn tekemiseen liittyvissä tilanteissa, vaikka perinteisesti vuorovaikutuksen merkitystä korostetaan erityisesti muutos- ja kriisitilanteista puhuttaessa.

Työpaikalla meitä ympäröi monimuotoinen vuorovaikutussuhteiden verkosto. Työtoverisuhteet ovat merkittäviä, usein pitkäkestoisia suhteita ja lieneekin väistämätöntä, että niihin muodostuu myös haastavampia piirteitä ja vaiheita. Parhaimmillaan vuorovaikutus työtoverisuhteissa vahvistaa yhteenkuuluvuutta, tukee ja korjaa, mutta se voi myös eristää ja satuttaa.

Työyhteisöön kiinnitytään ja sitoudutaan juuri työtoverisuhteiden kautta. Työpaikan vuorovaikutussuhteissa yksilö myös todentaa niin itselleen kuin muillekin kuuluvansa joukkoon ja olevansa osa työyhteisöä. Yhdistäväksi teemaksi työryhmän puheenvuoroille muodostuikin työyhteisöön kiinnittyminen ja toisaalta sen ulkopuolelle jääminen. Myös työpaikan vuorovaikutussuhteiden ongelmatilanteiden esille nostamisen ja käsittelyn haasteet sekä omiin työtehtäviin liittyvän päätösvallan sekä vaikutusmahdollisuuksien hahmottamisen kysymykset jatkuivat keskeisinä työpaikan vuorovaikutussuhteiden haasteellisuutta ja ongelmallisuutta kuvaavina teemoina puheenvuorosta toiseen.

Puheenvuorot osoittivat, että työpaikan vuorovaikutussuhteita erilaisin menetelmin tutkimalla voidaan hahmottaa työyhteisöjen toimivuutta tukevia ominaisuuksia ja toisaalta myös sitä, miten työyhteisön toimivuus ja työhyvinvointi voivat murentua. Työyhteisöön muodostuu usein hyvin hienovaraisiakin vuorovaikutuksen tapoja ja toimintaa ohjaavia normeja, jotka liittyvät esimerkiksi tunteiden ilmaisemiseen, huumorin käyttöön, valtaan, vaikuttamiseen ja päätöksentekoon sekä konfliktien ja kiusaamisen tunnistamiseen ja tunnistamiseen. Työpaikan vuorovaikutuskulttuuri onkin merkittävässä asemassa erityisesti vuorovaikutussuhteiden kriisitilanteissa ongelmien esille nostamisen yhteydessä, jolloin se voi toimia joko käsittelyn esteenä tai toisaalta sen mahdollistajana.

Vuorovaikutukseen työpaikalla kytkeytyy myös kiehtovia merkityksellisiä ilmiöitä, joiden ilmitason tarkastelu ei vielä riitä ymmärtämään, onko kyseessä työtoverisuhteita ja työhyvinvointia lujittava, osallisuutta, hyvää oloa ja työhyvinvointia edistävä, vai toisaalta niitä murentava ilmiö. Huumori on yksi tällainen; sekin voi osaltaan määrittää sitä, kuka kuuluu ryhmään ja kuka jää sen ulkopuolelle.

Työyhteisön vuorovaikutussuhteisiin kiinnittyminen ja niiden ulkopuolelle jääminen on tärkeä ja ajankohtainen teema myös erilaisten ja erityisten työntekijöiden, kuten maahanmuuttajien, näkökulmasta. Ulkopuoliseksi jääminen sekä oman aseman ja osaamisen kyseenalaistaminen ovat usein keskeisiä piirteitä myös työtoverisuhteita kohtaavissa kriisitilanteissa, kuten kiusaamiskokemuksissa.

Sini Rainivaara

Kriittisyys työelämän tutkimuksessa

Työryhmä perustui kriittiseen työelämän tutkimukseen ja vallitsevien näkemysten kyseenalaistamiseen. Tausta-ajatuksena oli muun muassa kriittisen johtamistutkimuksen (esim. Mats Alvesson) näkökulmat. Työryhmään toivottiin teoreettisia ja empiirisiä puheenvuoroja, joissa avattaisiin kriittisyyden verhoa kyseenalaistamalla omia tieteenfilosofisia, teoreettisia, metodisia tai tieteenalaladonniais valintoja. Työryhmän toteutuksessa hyödynnettiin reflektiopelin ideaa: etukäteen valittu peilipari tutustui esitettävään paperiin ja reflektoi sitä vahvistaen, rakentavasti haastaen tai perustellusti kumoten.

Antti Malinen avasi työryhmän esityksellään siitä, miten ja minkälaisista näkökulmista viime vuosien suomalaisessa historian tutkimuksessa on käsitelty työelämää ja sen muutosta. Menneisyyden kriittinen tarkastelu on tärkeää, jotta voidaan ymmärtää paremmin erilaisia

menneisyyskuvan tulkintamahdollisuuksia. Kriittisyys edellyttää herkkyyttä tiedostaa nykyhetkisdonnaisia asenteita, jotka voivat ohjata menneisyyttä koskevaa tutkimusta nykyhetken mieltymysten mukaisesti.

Ulpukka Isopahkala-Bouret avasi puheenvuorossaan osaamisen käsitettä erilaisten lähestymistapojen kautta. Työelämän tutkimuksen ja käytännön kehittämisen kannalta keskeistä on osaamisen problematisointi sen sijaan, että otettaisiin se valmiiksi annettuna, neutraalina ja historiattomana – vain positiivisesti latautuneena – käsitteenä. Esityksessä korostui osaamisen kontekstuaalisuuden tunnistaminen. Esille nousseet työelämän osaamisvaatimuksia, osaamisen arviointia ja hiljaista tietoa koskevat kriittiset kysymykset herättävät yleistä keskustelua rekrytoinnin, palkitsemisen ja eläköitymisen haasteista.

Tapio Koivisto haastoi pohtimaan tietoa, tiedon puutetta ja reflektiivisyyttä. Hän avasi esityksessään sitä, mikä on totta, mielekästä tai mahdollista; entä mikä suhde on valitulla informaatiolla, ilmaisutavan muodolla ja ymmärtämisellä? Nämä kysymykset ja pohdinnat olivat osa kriittisen reflektiivisyyden tarkastelua ja saivat kuulijat pohtimaan tietämisen mieltä ja mielettömyyttä.

Jyri Lindén johdatti kuulijat tieteenteoreettisesti painottuneessa luotauksessaan kriittisen realismin maailmaan ja sen antiin kriittisen työelämän tutkimuksen ja opettajan työn tutkimuksen taustafilosofiana. Kriittisen realismin merkitys on erityisesti käsitteellisissä välineissä, tutkimuksen ontologian, epistemologian ja metodologian paikantamisessa, ilmiön kannalta oleellisiin näkökulmiin suuntaamisessa ja rohkaisemisessa sillanrakentamiseen tutkimussuuntausten välillä. Kriittinen realismi tarjoaa myös mahdollisuuden ottaa kantaa ilmiöiden vaikutuksiin ja vaikutusten ehtoihin sekä asiantiloihin todellisessa elämässä – pelkkä kriittinen asenne tutkittavaan ilmiöön ei tee tutkimuksesta kriittistä työelämäntutkimusta.

Työryhmän lopuksi Pirkko Ojala esitti tietopakettin naisten asemasta työelämän murroksessa suomalaisessa segregaatiossa. Hän avasi työn käsitettä, työelämän murroksen ajankuvaa ja esitti tilastollisia faktoja työvoimasta, työn luonteesta ja palkkauksesta sekä tulkintoja työelämän sukupuolittuneisuudesta niiden pohjalta. Lopputuloksenaan hän puolusti yhteiskuntarauhan turvaamista sukupuolvi- ja sukupuoliperustaisilla työvoimapolitiittisilla ratkaisuilla.

Sanna Laulainen & Anneli Hujala

Ammattilaisia vai talkooyhteiskunnan sekatyöläisiä?

Työryhmän otsikko haastoi pohtimaan työelämän käytäntöjen, ammatillisen eetoksen sekä erilaisten ajattelutapojen ja strategisten linjausten välisiä ristiriitoja. Meneillään oleville työelämän muutos- ja kehittämisprosesseille on ominaista kielelliset käännökset ja politiikkojen ristiveto. Työtehtävät ja työnjako muuttuvat nopeasti, tilanteisesti ja usein ennalta arvaamattomasti.

Ryhmän alustuksissa oli yllättävää se, miten joustavan toimijuuden ja osaamisen odotukset ja niiden taustalla etenevät rakenteelliset murrokset näyttivät lopulta kovin samankaltaisilta hyvinkin erilaisilla työelämän kentillä. Muutokset ovat seurausta erilaisten politiikkalinjausten sekoituksesta, jossa näkyvät sekä työvoima-, koulutus-, sosiaali- ja innovaatiopolitiikan erilaiset yhdistelmät ja rajanylitykset.

Ryhmän esityksissä liikuttiin työelämän ja koulutuksen välitiloissa ja risteysasemilla, joissa kohdataan vaiettua, häivytettyä ja nimeämätöntä kokemusta, jota on vaikea sanoittaa tutkimuksen kielelle. Työpaikoilla toimija-asemat hajaantuvat, eikä ole kovin luontevaa enää puhua kollektiivisesti jaetuista ammattirakenteista tai jaetusta eetoksesta, jonka mukaan työhön ja työtovereihin suhtaudutaan.

Manageripuheen ohjaamassa muutoksessa tyypillistä on yksilöllistyminen. Tätä siirtymää tehdään usein vaihtelevin metaforin – metaforat siirtävät uuteen jotain vanhaa, jonka avulla uusia ja outoja ilmiöitä voidaan hallita ja kesyttää. Sekatyöläisyys on hyvä esimerkki metaforasta, jonka avulla esimerkiksi moniammattilaisuus- ja moniosaamispuheiden myönteiset mielikuvat kääntyvät hieman toisenlaiseen muottiin.

Kristiina Abdullahin ja Kaisa Koskisen puheenvuoro käännöstyön valtajärjestelmistä ja kääntäjien muuttuvista tiloista uudistuvissa tuotantoverkostoissa valotti kääntäjien ahdasta toimijuutta alihankkijaroolissa. Tunne siitä, että ”kääntäjä ei ole osa sitä prosessia”, edesauttaa asetelmaa, jossa kääntäjä ei olekaan enää lukijansa, vaan päämiehensä asialla. Verkostoissa vallitseva luottamuspuola luo uudenlaisia selvitymisstrategioita sekä moraalikatkoa.

Silva Tedre esitteli kristillistä päihdetyötä välityömarkkinoina ja risteysasemana, jossa työelämä, työllistetyt arki, sosiaalipalvelut ja työvoimapolitiikka kohtaavat. Työllistetyt tekevät päiväkeskuksessa ”muka työtä”, joka oikeastaan onkin hoivatyötä. Työ on uusintavaa ja ylläpitävää työtä, jossa pitkäaikaistyöttömät perusturvakansalaiset voivat kuitenkin kokea elämänsä mielekkääksi ja työnsä omaa arvokkuuttaan uusintavaksi.

Kirsti Santamäki kuvasi sairaanhoitajatyöttömyyden vaikutuksia työsuhte-etuihin, mutta myös tuleviin työllistymismahdollisuuksiin ja uranäkymiin. Epävarma työllistyminen herättää keskustelua siitä onko ammatti läpikulkuammatti, ”potilaiden, omaisten ja lääkäreiden matalapalkkainen sylkykuppi”, vai takaako se arvostetun ammatin, johon voi sitoutua.

Liisa Lähteenmäki kärjisti aiheensa otsikkoon ”Vuokratyöntekijä itseään toteuttavana vapaana agenttina vai orjana”. Vuokratyön säätelyä vapaat työmarkkinat ovat laadullinen siirtymä, johon liittyy paljon enemmän kuin pelkästään työsuhteen ehtojen muutoksia. Vuokratyö hahmottuu kasvatustyönä, jossa nuorille opetetaan oikeaa asennetta työhön ja kokonaan uudenlaisen yrittävän yhteiskunnan työntekijäihannetta. Työntekijän on oltava joustava ja hyväksyttävä työnantajan ehdot sellaisenaan.

Pia Heilmannin tutkimuksen kohteena oli radikaali uramuutos: oravanpyörästä elämänpyörään. Urasuunnitelmien täyskäännöksen peruskysymyksiä ovat, miten tehdään uusi elämän design ja miten järjestetään aikaa tärkeille asioille. Perhostelu (butterflying) on yksilöllistä pääomaa, jossa tätä uran ja elämän suhdetta muotoillaan uudelleen itseä kuunnellen.

Toisen työryhmäpäivän esityksissä kiinnostus kohdistui siihen, millaisia kilpailevia identiteettikutsuja tietotyön tekijöille esitetään ja millaisiin asentoihin ihmisten odotetaan itseään työelämässä vääntävän. Annukka Jauhiainen, Arto Jauhiainen, Anne Laiho ja Reeta Lehto pohtivat yliopistotyön sisäisiä jakoja ja identiteetin kriisiytymistä. Vaikka akateemisessa työssä on edelleen imua ja työ koetaan mielekkääksi, uuden julkisjohtamisen tekniikat vaikeuttavat tutkijoille merkityksellisten asioiden hallintaa.

Hans Mäntylä pohti puheenvuorossaan akateemisen tutkija-opettajan työn mielekkyyttä ja mielettömyyden kokemuksia. Haasteena on, miten tehdä kunnioittavaa kehittämistä tutkimuksen avulla toimintaympäristössä, jossa opiskelu, opettaminen ja opetusohjelman kehittäminen nivoutuvat yhteen pätkätyömaailman ehtojen kanssa.

Susanna Kantelinen, Kirsti Korpiaho ja Keijo Räsänen valottivat tätä tematiikkaa jatko-opiskelijan näkökulmasta, joka tasapainoilee vakiintuneille käytännöille altistumisen ja alistumisen kierteessä. Miten tuoda jatko-opiskelijan ääni opetuksen kehittämiseen ja tutkimukseen?

Liisa Marttila jatkoi ammattikorkeakouluopettajien identiteettineuvotteluista pohtimalla akateemisen imun vaikutuksia opettajan työhön ja toiveiden horisonttiin. Yllättävän samanäänisen kehittämispuheen keskellä löytyi kuitenkin asioita joista ei lainkaan puhuttu, kuten esimerkiksi erottautumisesta toisen asteen ammatilliseen koulutukseen.

Karin Filander & Lea Henriksson